

Entrevista a Peter Loeffelhardt, expert en comerç amb la Unió Soviètica

L'intermediari que vingué del fred

El suís Peter Loeffelhardt fa quinze anys que es dedica a introduir empreses estrangeres en el mercat soviètic. Ara, des de la direcció de la *joint-venture* catalano-soviètica Vnesiberica, és l'home clau per a posar en contacte dos mons econòmics que fins ara s'ignoraven.

Per a fer negocis a la Unió Soviètica fa falta la figura de l'intermediari. Per això s'ha creat la filial ICD Group Iberica S.A., amb seu a Barcelona i Moscou. Actualment Peter Loeffelhardt és Area Manager per a l'Europa de l'Est, gerent d'ICD Group Iberica i directiu de l'empresa mixta catalano-soviètica Vnesiberica.

—*El president Gorbtxov, en el 28è Congrés del PCUS va reafirmar la seva convicció en la necessitat d'una transformació prudent de l'economia soviètica, tot acusant els partidaris de la radicalització de voler situar l'URSS en la via del capitalisme.*

—El senyor Gorbtxov és polític i jo sóc expert comercial. Ara bé, coneixent l'URSS crec que realment té raó. S'ha de fer el canvi cap a un mercat lliure però s'ha de fer a poc a poc. De fet ja van començar l'any passat a fer uns canvis molt dràstics, molt ràpids, i els han sortit malament, s'han produït problemes econòmics o de manca de liquidesa. No hi ha dubte que la gent que està contra els corrents que provoca Gorbtxov intenten frenar-lo. Els canvis s'han de fer però no s'han de deixar endur per les presses. Per altra banda, el país està molt malament, té moltíssims problemes que necessiten solucions urgents, i això provoca un dilema: ¿com ho fas? És un país molt gran, amb molts problemes econòmics, socials, les minories, les repúbliques...

—*El president també es va mostrar en desacord amb la total descol·lectivització de les terres.*

—Fa molt de temps que a la Unió Soviètica es discuteix el tema de la privatització, que les persones puguin tenir béns privats. De fet es parla de la liberalització de les terres però encara no s'ha fet res d'això, i s'ha de fer perquè el sistema dels últims anys no funciona i les coses han de canviar

—*La propietat de la terra, s'ha de liberalitzar o ha de seguir socialitzada?*

—A la llarga s'ha de privatitzar, però s'haurà de fer d'una manera controlada, perquè sinó hi haurà especulació i llavors les coses aniran malament.

—*¿Desenvolupament econòmic i democratització, són dos processos paral·lels?*

—Jo crec que sí.

—*¿Són prou autònomes les empreses russes com per a poder decidir el seu futur?*

—Estan encara massa controlades, integrades en el sistema de monopoli, de control central, i aquest és un dels majors problemes que tenen. Els hi donen autonomia, però no completa, depenen de molts factors: subministrament de primeres matèries, manca de divises, possibilitats de les mateixes fàbriques... I per altra banda no hi ha dirigents professionals. Com que mai hi ha hagut realment un director de fàbrica que treballi de manera autònoma, sinó que ens els últims 60 anys s'han limitat a obeir ordres, ara es troben que han de decidir ells i no estan preparats per a això.

—*¿Estan les repúbliques soviètiques en el que els economistes xinesos anomenen l'edat d'or? Es a dir, l'ajut que reben de l'exterior per a la reconversió, està donant els resultats positius i tangibles esperats?*

—Jo no crec que les repúbliques estiguin rebent moltes ajudes. S'està parlant molt de les ajudes en general però hi ha pocs crèdits que es donin a l'URSS. L'últim gran crèdit rebut ha estat dels alemanys, però s'ha donat a la Unió Soviètica, no a les repúbliques, i solament s'ha donat perquè se'n puguin beneficiar les empreses alemanyes que tinguin negocis amb l'URSS. Les repúbliques en sí no han rebut ajuts especials i no hi ha cap *El Dorado* en les repúbliques. Continuen tenint molts problemes econòmics, no tenen les divises necessàries i per això hi ha molts negocis que s'estan frenant. Quan arribi l'ajut suposo que sí que es

podrà millorar, però trigarà en arribar.

—*I quan arribi aquest ajut, ¿on i com s'ha d'invertir?*

—S'invertirà majoritàriament en indústria lleugera, alimentació, farmàcia i construcció, els sectors que més ho necessiten.

—*¿El sector de l'automòbil és el que està millor?*

—L'automòbil està molt ben servit perquè els italians, a través de Fiat, l'empresa que ha fet contractes molt grans, tenen una producció d'automòbils força important encara que no suficient, exporten

molt i ells sí que tenen divises. Per exemple: avui en dia, un dels pocs que compra productes químics és la indústria de l'automòbil, perquè té divises per a poder pagar.

—*¿Què cal millorar per a fer més rendibles els diferents sectors de l'economia soviètica?*

—Començar de nou, canviar les estructures dels ministeris i les empreses, passar d'un sistema totalitari i controlat al mercat lliure. És l'única manera d'entrar en competitivitat. Si la indústria continua sent controlada des de Moscou no canviarà res.

quinària. Ells tenen molta producció però de baixa qualitat. L'alimentació és un problema molt gran en l'URSS, hi ha moltes restriccions, es va encara amb cupons...

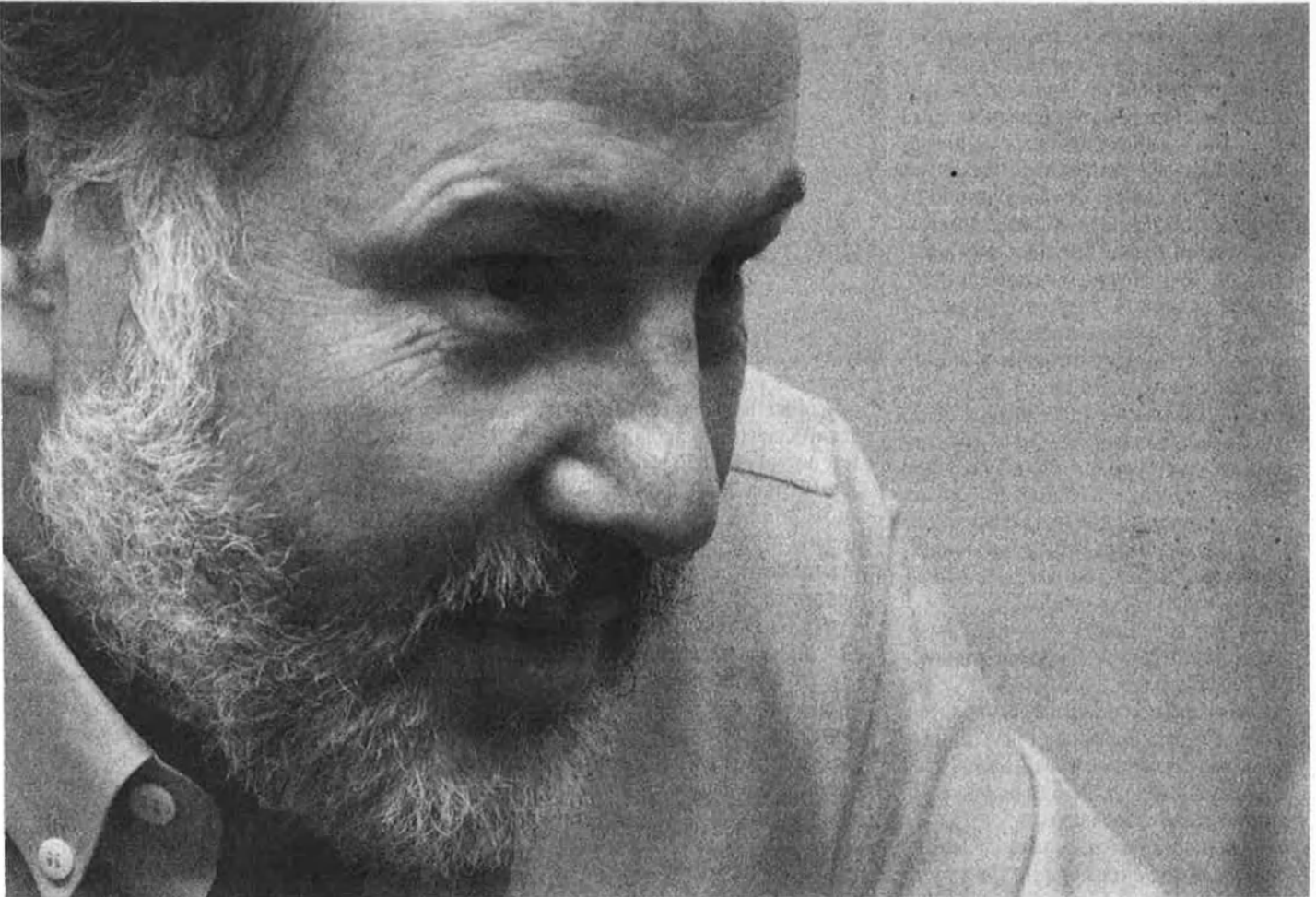
—*¿Però això està començant a canviar?*

—A pitjor sí. S'està fent pitjor que no abans i és d'això del que la gent es queixa, després de cinc anys de *perestroika* no veuen cap resultat positiu. Quan es va anunciar que s'apujaria el preu del pa el dia següent tothom s'havia llançat al carrer a comprar-ne i han hagut de deixar-

millorar tota la infraestructura i que això vagi millorant, perquè de capacitat de producció n'hi ha, i la producció alimentària hauria de ser autosuficient a l'URSS, però fa falta tota la indústria.

—*¿Variaran les relacions comercials entre els països que fins ara pertanyen a l'àrea de l'Europa de l'Est?*

—Moltíssim. Aquest serà un dels grans problemes, un repte molt gran perquè fins avui tot negoci entre aquests països s'ha fet amb rubles i s'està tallant el subministrament amb rubles i ara només es farà en dòlars per ambdues bandes. A

—*¿De quins països està rebent inversió l'URSS i en quins sectors?*

—Sens dubte, l'Alemanya Federal i en segon lloc Itàlia. Els alemanys per la repercussió política de la reunificació i els italians per tradició. Fa 30 o 40 anys que són forts en la Unió Soviètica i el govern dóna moltíssims crèdits, en contra del que passa en l'estat espanyol, que no dóna res.

—*¿El sector agrícola és el que necessita un major grau de reconversió?*

—Necessita una forta ajuda de tot tipus però sobretot a nivell tecnològic i de ma-

ho córrer, però algun dia ho hauran de fer perquè els preus no poden estar per molt més temps finançats pel govern.

MERCAT NEGRE PER A TOT

—*Llavors, ¿és que no hi ha prou subministrament o que el que arriba s'emmagatzema?*

—Són múltiples les raons. Hi ha un mercat negre per a tot, lògic en un sistema totalitari, i la manca de mitjans, de transport, d'emmagatzematge: es fan malbé molts productes per això mateix. S'ha de

més, ara s'haurà de començar a parlar de preus competitiu i aquest és un concepte nou completament diferent.

—*Tornant al tema agrícola, els pagesos temen que les noves lleis no siguin duradores, temen que es pugui produir una nova col·lectivització.*

—És una reacció força lògica per part de l'agricultor perquè ha passat tantes vegades per la privatització i després la col·lectivització... que realment estan cremats i temen que això no sigui durador. I moltes d'aquestes reformes, encara que hagin estat decidides per la cúpula

del govern després han estat frenades per gent de dins l'aparell que hi està en contra i fa tot el possible per a posar-hi fre. Desconec si actualment hi ha aquesta reacció per part dels pagesos però, en tot cas, si és així, és explicable.

—*¿S'ha pogut reduir la mitjana de temps entre la finançació i l'aprovació d'un projecte? (més o menys 12 mesos)*

—Jo crec que és més gran i amb l'agreujant que avui en dia molts negocis no tenen finançació i per això no es fan.

LA RECONVERSIÓ DEL RUBLE

—*I aquest problema de temps, a part de la finançació, ¿a què és degut?*

—Són problemes de liquidesa del país. Com que el ruble no és convertible, és el Banc Nacional qui distribueix les divises i l'estat tan sols pot distribuir les divises que té. Com que des de l'any passat hi ha moltes fàbriques que exporten directament sense passar pel Banc Nacional, aquestes divises ja no hi arriben al Banc, i cada vegada el forat és més gran, i mentre duri aquesta transició el temps per a poder obtenir finançació s'anirà fent més llarg, degut també als problemes de pagament que ha tingut l'URSS en els últims mesos, els bancs occidentals no volen donar crèdits i no volen avalar accions, i això dificulta encara més el finançament de les operacions.

—*El senyor Gorbaxov, ¿s'ha ocupat massa de política i ha deixat de banda els problemes econòmics?*

—Jo diria que el poder s'ha ocupat massa de política exterior i ha deixat una mica de banda la política interior. Sembla que ha subestimat els problemes econòmics o s'ha fet la màquina antiga i no s'ha substituït per cap altra de nova i així és molt difícil que funcioni. Però és una transició que necessita el seu temps.

—*¿La situació reivindicativa de les repúbliques soviètiques fins a quin punt poden frenar els plans d'inversió estrangera?*

—De moment sí, i es que tornem a estar igual, el problema de la finançació. Si una república s'independitza el Banc Nacional no li finançarà cap operació i els bancs de les repúbliques no tenen capacitat per a finançar projectes. Això vol dir que a curt termini sí que és un fre. A llarg termini sols pot ser beneficiós perquè tota aquesta gent podrà prendre les seves pròpies decisions, ja no dependran de l'aparell centralista.

—*Les tres repúbliques bàltiques, ¿poden pensar a tirar endavant econòmica-*

ment elles soles?

—Avui en dia, si no és amb l'ajuda massiva d'occident, no podran fer res, i occident no vol ajudar. Crec que al final s'arribarà a una confederació d'estats amb autonomia per part de les repúbliques. Aquesta és, al meu entendre, la voluntat de Gorbaxov i a la llarga seria la solució més adequada.

—*¿Ha de reconvertir-se el ruble o bé s'ha de crear una moneda paral·lela?*

—Ha d'haver-hi una moneda convertible perquè sinó no hi ha mercat lliure. Es diu que trigaran 10 anys però com que darrerament les coses estan anant tant ràpides podria ser que es produís abans.

—*El capital que s'inverteix en els països de l'est, ¿és de rostre agressiu?*

—És diferent parlar de Polònia i Hongria, més oberts i que permeten fer-hi inversions més agressives, que no a l'URSS on les inversions estan limitades degut a la no convertibilitat del ruble. Llavors, les inversions que s'hi fan no són en forma de capital sinó tecnologia i d'infraestructura. També arribarà el capital agressiu, però abans haurà de deixar d'existir el control monopolitzat i centralitzat.

—*El gran desequilibri entre la indústria pesant i la de béns de consum ¿com s'ha de millorar?*

—Els fan molts esforços per a millorar la indústria de consum, que sempre s'ha deixat de banda, i cal comprar més tecno-

logia a l'exterior. I en aquest camp hi estan penetrant molt els japonesos. També han tancat moltes fàbriques militars que han deixat de produir i estan buscant inversions per a produir béns d'equip. Entre els alemanys i els japonesos es repartiran el pastís.

—*Abans d'iniciar-se les reunions entre els set caps d'estat més industrialitzats, el president nipó va manifestar que concedir crèdits a l'URSS seria com donar sucre a un diabètic.*

—Com més diners vingui millor, però l'ajuda s'ha de dosificar. No es pot deixar a aquest país sense ajuda perquè el perill que tornin a governar els militars és molt gran. Donar massa diners també pot ser un problema però s'ha d'assegurar que els diners que es donin s'inverteixin allí on hi ha més necessitat. El que han dit els japonesos és una qüestió política que també defensen els americans i els anglesos els quals diuen que primer s'ha de destruir completament el sistema antic per tal de renovar-lo de nou. Però això és, fins i tot, inhumà perquè qui en patirà les conseqüències serà la població.

—*El diner no es pot gastar perquè no hi ha béns de consum. ¿Com es pensa solucionar això?*

—S'ha discutit molt quina ha de ser la manera de solucionar-ho perquè hi ha milions de rubles circulant sense destí i això crea un mercat negre molt gran i es dispa-

ren els preus, però és un problema intern que han de resoldre ells.

—Els resultats de tot aquest canvi cap a una economia de mercat, ¿la població russa està ben disposada a passar-los?

—Estan una mica recelosos. La gent ho vol, veu que a occident, amb un mercat lliure, vivim molt millor que no pas ells i la població ho recolza. Però amb cinc anys de *perestroika* no veu que s'hagin arreglat moltes coses.

—¿Com hauria de produir-se la privatització de l'economia estatal i quins sectors són els que més urgeixen de privatitzar-se?

—Aquests són temes que s'estan estudiant a molt alt nivell. És un canvi tan gran que comportarà problemes desconeguts per a nosaltres.

—I vostè, com a expert comercial, ¿com ho veu?

—La condició fonamental seria la convertibilitat del ruble. Fins que això no es produeixi serà molt difícil anar més ràpid. Se'ls ha de donar la tecnologia i la maquinària nova, però no fer-los-ho tot, sinó deixar que puguin muntar ells les seves pròpies fàbriques i tancar les que no funcionen. Hi ha també el tema ecològic: totes les plantes estan fetes fa molts anys i sense cap tipus de prevenció del medi ambient i s'està contaminant tot. Això també comportarà liquidar moltes indústries

—Les joint-ventures pateixen de no trobar un entorn econòmic adequat. De les 2.000 joint-ventures constituïdes recentment tan sols en funcionen 200. El Ministeri de Finances té registrades legalment 1.400 empreses mixtes de les quals solament 35 en són operatives.

—S'han fet milers d'empreses d'economia mixta i no crec que siguin més del 10% les que realment estiguin funcionant, i si mirem quines són les que produeixen en l'URSS, encara en són menys. Torna a ser el problema de la no-convertibilitat del ruble. ¿De què em serveix a mi produir una cosa a l'URSS, vendre-ho i que em paguin en rubles? A més, una cosa és el canvi oficial i l'altra el del mercat negre. Fins que no hi hagi la possibilitat de convertir els beneficis de les empreses en productes o divises, de companyies mixtes n'hi haurà poques, ja que limiten molt les possibilitats.

—Vneshiberica és la primera empresa mixta catalano-soviètica creada l'any passat. ¿Quins són els primers resultats obtinguts?

—Ni molt menys hem arribat a allò que havíem previst. Nosaltres vam fer una companyia mixta, estem editant llibres a l'URSS i els venem rubles, però jo tinc el problema de què fer amb un milió de rubles. Això juntament amb la situació política inestable, fa difícil trobar gent que vulgui invertir grans sumes de diners.

L'organització mateixa de l'empresa és difícil per problemes de personal, per no entendre com ha de funcionar una empresa capitalista. Tot plegat està frenant els negocis. Avui en dia, el negoci que es fa a l'URSS és el 30% dels que hi havia en anys anteriors

—¿L'administració catalana i l'estatal, donen suficient suport a la presència d'empreses catalanes o estatals a l'URSS?

—Fa temps que estem buscant aquesta ajuda i no la trobem. Clar que també pot ser que no busquem en el lloc adequat. Realment és una pena que, sent l'estat espanyol membre del Mercat Comú, no doni més ajudes a qui vol invertir en aquests països. I les subvencions i promocions que han fet han estat mal organitzades. S'hauria d'incentivar a l'empresariat i mantenir contínuament contactes. I és que aquest és un gran mercat i encara creixerà més

—L'empresariat català està disposat i preparat per a establir relacions econòmiques amb els països de l'Europa de l'Est?

—En general no, per desconeixement. Els altres països estan fent negocis amb productes pitjors i més cars. Però cal anar-hi i invertir-hi i esperar un any o dos. Ens cal més temps.

Silvia Monfort